

ważnić kanclerza Adenauera do użycia wyżej przytoczonych sformułowań w odniesieniu do części terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej?

3. Czy w szczególności wyżej cytowane oświadczenie kanclerza Adenauera dotyczące części polskiego terytorium zostało dokonane za wiedzą lub aprobatą rządu Stanów Zjednoczonych?

4. Biorąc pod uwagę znane i nieodmienne stanowisko rządu i narodu polskiego i sojuszników Polski, że granica na Odrze i Nysie Łużyckiej jest granicą ostateczną, że żadne roszczenia rewizjonistyczne bez względu na formę ich przedstawiania nie są i nigdy nie będą przez Polskę, a także jej sojuszników uznane i że wobec tego próby zmiany istniejącego stanu terytorialnego Polski oznaczałyby konflikt zbrojny, jak rząd Stanów Zjednoczonych ustosunkowuje się do roszczeń NRF w stosunku do terytorium PRL i do znanych poczynań w NRF w tym kierunku?

Stancwisko w poruszanej w tej nocie sprawie jest dla narodu polskiego jednym z najistotniejszych wskaźników stosunku do jego podstawowych i najżywo-
niejszych interesów oraz do sprawy pokoju i bezpieczeństwa w Europie.

Podał do druku: *Józef Muszyński*

DÉMARCHES SZEFOW POLSKICH PRZEDSTAWICIELSTW DYPLOMATYCZNYCH W KRAJACH NATO

W związku z odpowiedzią rządów państw NATO na notę polską skierowaną do tych państw w lipcu 1960 r., polscy przedstawiciele dyplomatyczni dla udokumentowania zasięgu wzmagającej się akcji rewizjonistycznej w NRF złożyli aide-mémoire, którego tekst ogłoszono 8 października¹.

I

W ostatnich miesiącach ma miejsce w NRF nasilanie się akcji odwetowo-rewizjonistycznej w nie notowanych dotychczas rozmiarach.

Jeszcze niedawno rząd NRF usiłował stwarzać pozory, że nie identyfikuje się w pełni z jawnie odwetowo-rewizjonistycznymi kołami w NRF. Rozwijająca się ostatnio w NRF akcja odwetowo-rewizjonistyczna nie pozostawia już obecnie żadnych wątpliwości co do tego, że rząd NRF nie tylko w pełni popiera siły zachodniemieckiego rewizjonizmu i odwetu, lecz wręcz włączył ich plany do oficjalnego programu swej polityki państwowej. W ostatnim okresie stało się jasne, że rząd NRF dostarcza zachęty siłom rewizjonistyczno-odwetowym do ich działalności, otwarcie je finansuje i organizuje.

Wyrazem tego jest m. in. udział w manifestacjach rewizjonistycznych członków i oficjalnych przedstawicieli rządu NRF, w szczególności kanclerza Adenauera, prezydenta NRF Lübkego, wicekanclerza Erharda, ministra obrony Straussa, którzy w imieniu rządu NRF oficjalnie wysuwają roszczenia terytorialne wobec innych państw, wyrażają aprobatę dla programu sił odwetowo-rewizjonistycznych oraz zachęcają te siły do wzmoczenia ich działalności.

Rząd NRF głosi już oficjalnie, że uważa on ziomkostwa za instrument swej polityki. Podczas manifestacji rewizjonistycznej pod nazwą „Dzień Pomorza 1960” w Bochum w dniach 4—6 VI 1960 r., w której uczestniczyło 80 tys. osób, minister rządu NRF von Merkatz — powołując się na to, że przemawia w imieniu kanclerza Adenauera i rządu NRF — stwierdził, że rząd NRF nie uzna w żadnym wypadku Odry—Nysy jako ostatecznej granicy. Oświadczył on, że:

¹ „Trybuna Ludu” z 8 października 1960 r.

„Ziomkostwa nie są grupami wspólnych zainteresowań, lecz stanowią część narodu. Mogą one stanowić istotny instrument przy budowie niemieckiego i europejskiego porządku, jeśli reprezentują one rzeczywiście ojczyznę w jej żywotnej tradycji jako część Niemiec, która jest nie do utracenia.

Traktuję was (tj. ziomkostwa — przyp. tłum.) jako polityczną reprezentację ojczyzny, jej rzecznika i nosiciela idei narodowej i europejskiej, który ma zaszczytną legitymację do współdziałania w budowie przyszłego porządku pokojowego”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 106 z 9 VI 1960 r. s. 1042—1043).

Inny przedstawiciel rządu NRF, sekretarz stanu w ministerstwie d/s ogólnoniemieckich Thedieck przemawiając 3 VII 60 r. na zjeździe tzw. „ziomkostwa Prus Zachodnich” w Münster stwierdził m. in., że:

„...Działalność ziomkostw, ich inicjatywa, wielkie ziomkowskie zebrania, na których corocznie setki tysięcy, a traktując je wszystkie łącznie — miliony Niemców manifestuje swe żądania ojczyzniane i prawo do samostanowienia, są mandatem i potwierdzeniem polityki rządu federalnego, skierowanej na odbudowę jedności Niemiec, w pokoju i wolności”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 122 z 6 VII 1960 r. s. 1213).

Obecnie rząd NRF solidaryzuje się i popiera również najbardziej skrajne koła rewizjonistyczne, które stawiają sobie za cel przywrócenia przedworsalskich granic Niemiec. Dał temu wyraz w swym przemówieniu sekretarz stanu w rządzie NRF Thedieck stwierdzając w Münster 3 VII br. m. in.:

„Rząd NRF akcentował stale, że z punktu widzenia prawa międzynarodowego wiążące jest terytorium Niemiec w granicach z 1937 r. i że niemiecki naród nie może uznać linii Odra—Nysa ani jako obecnej, ani jako przyszłej granicy Niemiec. To stwierdzenie nie oznacza jednak w żadnym wypadku ignorowania prawa do ojczyzny Niemców pochodzących z obszarów leżących poza granicą Rzeszy z 1937 r. Ziomkostwa stanowią rzeczywistość polityczną. Stoją one w manifestowaniu naszych ogólnoniemieckich celów i roszczeń na przedniej linii frontu”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 122 z 6 VII 1960 r. s. 1213).

Premier Nadrenii—Westfalii i członek zarządu federalnego partii Adenauera CDU, Meyers stwierdził zaś w swym odczycie m. in., że:

„...Nie ma rozsądnego Niemca, który w swych pragnieniach odnośnie do zjednoczenia Niemiec wychodziłby poza granice Rzeszy niemieckiej z 1871 r.”. („Deutscher Ostdienst” z 14 III 1960 r.).

Rząd NRF zmierza do pełnego przepojenia życia społeczno-politycznego NRF duchem rewizjonizmu i apeluje do całego społeczeństwa zachodnioniemieckiego, aby popierało ono program sił odwetowo-rewizjonistycznych. W swym przemówieniu wygłoszonym w Stuttgarcie w dniu 6 VIII 1960 r. na imprezie zorganizowanej w związku z X rocznicą opublikowania tzw. „Karty wypędzonych z ojczyzny” prezydent NRF Lübke oświadczył w swym antypolskim przemówieniu, że:

„...Musiałby nas napelniać wielką troską fakt, gdyby w naszym narodzie znaleźli się ludzie, którzy nie braliby więcej udziału w sprawach dotyczących losu wypędzonych z ojczyzny, gdyż w ten sposób ulegałoby osłabieniu przekonanie o sile naszego dążenia do zapewnienia prawa do samostanowienia oraz do odbudowy jedności naszego narodu w pokoju i wolności”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 150 z 13 VIII 1960 r. s. 1485).

Rząd NRF nie tylko włączył rewizjonistyczne roszczenia terytorialne do oficjalnego programu polityki państwowej, lecz podnosi je obecnie do rangi „zagad-

nienia losu całego narodu niemieckiego". Stwierdził to w swym przemówieniu z dnia 6 VIII 1960 r. prezydent NRF Lübke oświadczając m. in.:

„... Wielkie spotkania wypędzonych (Niemców — przyp. tłum.) posiadają ważne znaczenie społeczno-polityczne i państwowo-polityczne... Wydarzenia ostatnich lat związały jak najściślej los wygnanych z ojczyzny i uciekinierów z terażniejszością i przyszłością całego pozostałego narodu. Problemy, które murtują was, wypędzonych z ojczyzny, są zagadnieniami — losu całego narodu. Tak więc zdecydowana zwartość w duchu karty wypędzonych z ojczyzny musi być przykładem dla naszego całego narodu”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 150 z 13 VIII 1960 r. s. 1485).

Sily rewizjonizmu oraz rząd NRF starają się rozpalić nastroje odwetowe — nacjonalistyczne w społeczeństwie zachodnioniemieckim, wskazując na Układ Poczdamski, jako na źródło „krzywdy wyrządzonej narodowi niemieckiemu”. Przemawiając 10 VII 1960 r. w Düsseldorfie na manifestacji tzw. „ziomkostwa Prus Wschodnich”, kanclerz NRF Adenauer zaatakował w ostry sposób realizację Układu Poczdamskiego stwierdzając:

„Aneksja niemieckich obszarów wschodnich i wysiedlenie ludności niemieckiej stanowią ciężkie pogwałcenie prawa międzynarodowego”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” z 12 VII 1960 r., s. 1257).

Rząd NRF i organizacje rewizjonistyczno-odwetowe szukają i domagają się poparcia państw zachodnich dla swej akcji rewizjonistycznej. Uchylanie się państw zachodnich od jasnego uznania granicy na Odrze i Nysie jako faktu przesądzonego i od zajęcia stanowiska wobec niebezpiecznych aspiracji i poczynań sił rewizjonistyczno-odwetowych w NRF powoduje, że sily te uważają ten fakt za zachętę do dalszych antypolskich poczynań i liczą na pomoc tych państw w realizacji swych celów. Dał temu jasny wyraz w swym — cytowanym wyżej — przemówieniu z dnia 10 VII 1960 r. kanclerz NRF Adenauer oświadczając m. in., że:

„... Możemy żywić nadzieję, że jeśli stać będziemy wiernie i mocno na gruncie tych dóbr, na gruncie pokoju i wolności oraz wiernie i mocno stać będziemy przy naszych sojusznikach, jak oni stoją przy nas, to wtedy przywrócone będą kiedyś światu pokój i wolność i tym samym także wam wasz piękny kraj ojczysty, Prusy Wschodnie”. („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” z 12 VII 1960 r., s. 1258).

Przemawiając na manifestacji zorganizowanej 28 VIII 1960 roku w Düsseldorfie przez tzw. „ziomkostwo Górnoślązaków”, w której uczestniczyło ok. 60 000 osób, wicekanclerz NRF Erhard oświadczył zaś, że:

„Nie jesteśmy sami na świecie. Naszej polityce zawdzięczamy fakt, że pozostajemy dziś w silnym, politycznym i wojskowym sojuszu z państwami wolnego świata. Sojusz ten staje się coraz ściślejszy... Nie dorośliśmy do znaczenia tego momentu, gdybyśmy nie pomyśleli także o tych braciach i siostrach, którzy w niewzruszonej wierności trwają na swej ojczystej ziemi, znosząc materialny i duchowy ucisk... Nie zapomnijmy Śląska! Glück auf!” („Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” nr 161 z 30 VIII 1960 r., s. 1570).

II

O wzrastającym nasileniu akcji odwetowo-rewizjonistycznej świadczy m. in. ilość i zasięg organizowanych w br. — finansowanych przez rząd NRF — manifestacji rewizjonistycznych z udziałem przedstawicieli rządu NRF i wybitnych polityków zachodnioniemieckich. Organizacje rewizjonistyczne zorganizowały w br. tysiące zjazdów i manifestacji, wystaw i odczytów, wydały dziesiątki milionów publikacji, czasopism i ulotek treści rewizjonistycznej.

I tak w br. odbyły się m. in. następujące wielkie manifestacje rewizjonistyczne: 27 kwietnia — Federalny zjazd „Ziomkostwa Ślązaków” w Bonn. Przemawiali: sekretarz stanu w rządzie NRF Nahm oraz minister krajowy Schellhaus.

1 maja — tzw. pielgrzymka „wgnanych z ojczyzny” do Schöneberg (Ellwangen) z udziałem 50 000 osób. Na manifestacji przemawiali: kanclerz Adenauer i poseł CDU do *Bundestagu* Schütz.

2 maja — Zjazd przesiadłych posłów do *Bundestagu* i do parlamentów krajów NRF.

4—6 czerwca — Manifestacja pod nazwą „Dzień Pomorzan” w Bochum. Przemawiali: minister w rządzie NRF von Merkatz i dr Meyers (premier Nadrenii-Westfalii). Obecnych 80 000 osób.

4—6 czerwca — Manifestacja pod nazwą „Dzień Niemców sudeckich” w Monachium z udziałem 350 000 osób. Przemawiali ministrowie rządu NRF Strauss i Seebom oraz Ehard (premier Bawarii) i Stain (minister w rządzie krajowym Bawarii).

4—6 czerwca — Tzw. „spotkanie ziomkowskie” b. mieszkańców Opola w Bonn.

17 czerwca — Tzw. „spotkanie ojczyzniane” b. mieszkańców Legnicy w Wuppertal.

17—19 czerwca — Tzw. „spotkanie ojczyzniane” b. mieszkańców Zgorzelca — w Bayrisch-Gladbach.

18—19 czerwca — Federalny zjazd „zjednoczonej grupy ojczyznianej Wrocław” w Kolonii.

18—19 czerwca — Manifestacja pod nazwą „Dzień Gdańszczan” w Düsseldorfie.

23—24 czerwca — Federalny zjazd „ziomkostwa Wisła-Warta” we Frankfurcie n. Menem.

3 lipca — Federalny zjazd „ziomkostwa Prusy Zachodnie” w Münster. Przemawiał sekretarz stanu w rządzie NRF Thedieck.

10 lipca — Federalny zjazd „ziomkostwa Prusy Wschodnie” w Düsseldorfie. Przemawiał kanclerz NRF Adenauer.

17 lipca — Manifestacja pod nazwą „godzina pamięci ziomkostwa Prus Wschodnich i Zachodnich” w Berlinie zachodnim. Przemawiał minister w rządzie NRF Lemmer.

30—31 lipca — Tzw. „spotkanie ziomkowskie” b. mieszkańców Oleśnicy w Hechingen.

5 sierpnia — Manifestacja z okazji 10 rocznicy opublikowania tzw. „karty wyędzonych z ojczyzny” w Bad Cannstadt, w czasie której przemawiali prezydent NRF Lübke, min. Seebom i Hansemann (wicepremier Badenii-Wirtembergii).

6—7 sierpnia — IX federalny zjazd b. mieszkańców Szczecina w Lubece; uczestniczyło 10 000 osób.

6—7 sierpnia — VI federalny zjazd b. mieszkańców Głogowa odbyty w Hanowerze.

7 sierpnia — VI federalny zjazd b. mieszkańców Chomotowa w Erlangen z udziałem 9 000 osób. Przemawiał minister Seebom.

11—15 sierpnia — Tzw. „spotkanie ojczyzniane powiatu Brzeg” odbyte w Goslar.

13—14 sierpnia — Manifestacja pod nazwą „spotkania ojczyzniane Elk” w Hagen.

13—14 sierpnia — Manifestacja pod nazwą „spotkania ojczyzniane powiatu Lwówek Śląski” w Hanowerze.

20—21 sierpnia — Tzw. „spotkanie powiatowe b. mieszkańców Szczytna” w Ratzeburgu.

20—21 sierpnia — III „spotkania okręgu Kołobrzeg—Koszalin” w Kilonii.

20—21 sierpnia — Tzw. „główne spotkanie powiatu Pisz” w Hamburgu.

21 sierpnia — Tzw. „główne spotkanie powiatu Lidzbark Warmiński” w Hano-
werze.

21 sierpnia — Tzw. „główne spotkanie powiatu Giżycko” w Neumünster.

27—28 sierpnia — Manifestacja pod nazwą „dzień Górnoślązaków” w Düsseldorfie z udziałem 60 000 osób. Przemawiał wicekanclerz NRF Erhard.

27—28 sierpnia — Federalny zjazd tzw. „ziomkostw Szwabów dunajskich z Rumunii, Węgier i Jugosławii” w Stuttgarcie.

29 sierpnia — Zjazd „mieszkańców powiatu Wałbrzych” w Dortmundzie.

3 września — Tzw. „święto ojczyzniane mieszkańców Nowogardu” w Hamburgu.

4 września — Manifestacja pod nazwą „dzień ojczyzny” w Berlinie zachodnim.

11 września — Manifestacja pod nazwą „Dzień ojczyzny” na terenie całej NRF.

Z powyższego niepełnego zestawienia wynika, że niemal w każdym dniu i w każdej większej miejscowości NRF organizowano w br. manifestacje odwetowo-rewizjonistyczne, na których wysuwano agresywne roszczenia terytorialne wobec Polski i innych państw.

III

Organizacyjną bazę masowego ruchu rewizjonistycznego w NRF stanowią różne — popierane oficjalnie przez rząd NRF — organizacje rewizjonistyczne. W NRF istnieje obecnie 29 wielkich organizacji rewizjonistycznych, tzw. „ziomkostw”; do tej liczby należy dodać jeszcze około 50 organizacji przesiedleńczych, które uprawiają swą działalność w różnych dziedzinach życia gospodarczego, politycznego, zawodowego, religijnego i kulturalnego.

Główne organizacje rewizjonistyczne w NRF to:

1. „Związek wypędzonych — zjednoczone ziomkostwa” (*Bund der Vertriebenen*) z siedzibą w Bonn, jednoczący wszystkie organizacje rewizjonistyczne, tzw. „ziomkostwa”. Związek ten jest największą po związkach zawodowych organizacją społeczno-polityczną w NRF, liczącą przeszło 2 miliony członków. Na czele „Związku wypędzonych” stoi poseł CDU do *Bundestagu* Hans Krüger, który z ramienia CDU jest członkiem komisji spraw zagranicznych *Bundestagu*.

2. „Ziomkostwo Ślązaków” (Górnego i Dolnego Śląska).

3. „Ziomkostwo Prus Wschodnich” z siedzibą w Hamburgu.

4. „Ziomkostwa Gdańszczan” z siedzibą w Lubece.

5. „Ziomkostwo Pomorzan” z siedzibą w Hamburgu.

Poza tym istnieją i działają m. in. ziomkostwa Niemców z takich „terenów niemieckich”, jak „ziomkostwa Wisły i Warty” z siedzibą w Monachium i „ziomkostwo Górnoślązaków” z siedzibą w Bonn.

Dla spopularyzowania żądań rewizjonistycznych w społeczeństwie NRF szczególnie miasta NRF obejmują tzw. „patronaty” nad miastami polskimi i ich ludnością.

Organizacje rewizjonistyczne dysponują własnym olbrzymim aparatem propagandowym. W NRF i Berlinie zachodnim ukazuje się ogółem 350 gazet i czasopism przesiedleńczych o jednorazowym nakładzie ok. 2 milionów egzemplarzy. Ponadto poza granicami NRF ukazuje się ok. 15 periodyków przesiedleńczych w języku niemieckim oraz w języku kraju, w którym są wydawane.

Zasadniczą wagę przywiązują przywódcy rewizjonistyczni do wywołania i umocnienia wśród młodzieży NRF nastrojów „wytrwania i wyzwolenia ojczyzny na wschód od Odry i Nysy”. Akcją tę prowadzi w szczególności organizacja pod nazwą *Deutsche Jugend des Ostens* (DJO) grupująca w swych szeregach około 150 000 członków. Uchwałą konferencji ministrów kultury krajów związkowych w NRF z 13—14 XII 1956 r. (vide „Bulletin des Presse- und Informationsamtes der Bundesregierung” z 10 I 1957 r.) wprowadzono do szkół zachodniemieckich obowiązkowy

przedmiot tzw. *Ostkunde* (nauka o wschodzie). Celem tej akcji jest dalsze przesylenie programów nauczania i systemu wychowania młodzieży NRF duchem ekspansji i rewizjonizmu.

Do celów rewizjonistycznych służą szeroko rozbudowane prace, prowadzone przez liczne instytuty „naukowe” w NRF, korzystające z poważnych funduszy państwowych i prywatnych. Zagadnieniami *Ostforschung*, a więc „naukowym” opracowaniem politycznych koncepcji rewizjonizmu w NRF trudni się ponad 100 różnych „instytutów wschodnich”, towarzystw, instytucji rządowych i placówek, nie licząc kilkunastu dobrze wyposażonych księgarń i bibliotek.

Organizacje rewizjonistyczne prowadzą coraz szerszą akcję propagandową również zagranicą, w której biorą udział oficjalne i nieoficjalne przedstawicielstwa NRF.

Podał do druku: Józef Muszyński

MEMORANDUM RZĄDU NRD NA XV SESJĘ ZGROMADZENIA OGÓLNEGO ONZ W SPRAWIE ROZBROJENIA

15 września 1960 r. stały przedstawiciel NRD w Genewie Walter Beling wręczył urzędującemu kierownikowi biura europejskiego ONZ, Paltheyowi, memorandum Rządu NRD do XV sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie rozbrojenia, z prośbą o przekazanie sekretarzowi generalnemu Hammarskjöldowi memorandum to, którego tekst podajemy poniżej za „*Neues Deutschland*” z 16 IX 1960 r., przedstawia m. in. trzy zasadnicze zagadnienia: zbrojenia w NRF i w związku z tym groźbę konfliktu zbrojnego, rozbrojenie obu państw niemieckich, czyli pokojowe ułożenie wzajemnych stosunków, oraz neutralność NRD i NRF jako jedną z konsekwencji skutecznie przeprowadzanego rozbrojenia. Tekst memorandum przedstawia wyczerpująco ponadto inne zagadnienia, np. zawarcie traktatu pokojowego z obu państwami niemieckimi czy problem przenoszenia środków zwolnionych w wyniku rozbrojenia. Bliżej może należałoby zastanowić się nad znaczeniem pojęcia „neutralność” użytego w tekście memorandum, które odnosi się do NRD i NRF. Dr J. Peck z Instytutu Prawa Międzynarodowego przy Niemieckiej Akademii Nauk tłumaczy treść tego pojęcia w artykule pt. Co oznacza neutralność Niemiec⁴. Píše on tak:

„Neutralność obu państw niemieckich oznacza ich nieuczestniczenie w blokach wojskowych... Neutralność obu państw niemieckich zagrożona przez główne mocarstwa koalicji antyhitlerowskiej lub przez Narody Zjednoczone spowodowałaby wydatne odprężenie sytuacji wokół linii styku obu systemów społecznych w Europie... W Niemczech neutralnych istniałoby współzawodnictwo obu systemów społecznych. Decydujące znaczenie ma jednak fakt, że współzawodnictwo to odbywałoby się w Niemczech neutralnych przy zastosowaniu środków pokojowych, gdyż neutralność oznacza rezygnację obu państw niemieckich ze stosowania siły zarówno w stosunkach wzajemnych jak i wobec państw trzecich... ”

⁴ „*Neues Deutschland*” z 24 IX 1960 r.